

Chybí nám

ministerstvo dobrých zpráv

Ministerstev a úřadů pro všechno možné je až dost, avšak nemáme instituci, která by se zabývala šířením naděje a dobrých zvěstí. O jaké dobré zprávy se jedná? Tak třeba takové, že se někde bez velkých potíží dohodnou, dobře spolu vycházejí, něco společně tvoří nebo, že někde jsou takoví, co se neklanějí k Západu ani k Mekce ani k Východu a zůstávají sami sebou... Takových zpráv pro radost a inspiraci máme žalostně málo.

Tady je jedna: během tří měsíců se konala druhá unitářská svatba. Tedy – byla – ona ta svatba vlastně hrála, krásně zněla, pestřila se kroji a voněla domovem a moravskou zemí – obdělanou, milovanou zemí. Aleš a Hanka dva mladí moderní lidé „od počítačů“ zjistili, že jejich představy o svatbě se nijak do žádné církve nevejdou, „jedině k unitářům“, protože oni i unitáři jsou svobodomyšlní.

Svatba, ač na území Moravy, přesto se odehrávala „v zahraničí“ – totiž ve Spolkové republice Kraví hora. Samostatný vinařský stát po právní stránce spřátelený s Českou republikou, má rozsáhlé diplomatické styky se všemi zeměmi, kde se pije víno. Území republiky, vinohrady a vinařské sklepy v Bořeticích, je od okolního světa viditelně odděleno hranicí, na které vítají krojovaní občané chlebem, vínem a solí (a bez ochutnání doušku nedojde k proclení vaší osoby). Svatební auto, jak tradice velí, hlasitě troubilo, aby všichni kravíhorští věděli, neboť takový svatební den, který trvá až do dne příštího, je záležitostí celé republiky. Počasí bylo samozřejmě předem objednáno – zářivě letní, jeden z posledních krásných dnů, pátek 31. srpna. Dlouhý svatební průvod pokračoval od hranic území vinařských sklepů k velkému sudu pokrytému zelenočerveným praporem republiky kravíhorské. Zde jsem nad velkou svící a věncem ze slunečnic oddávala novomanžele dle řádu unitářů. Do ovzduší vděčné radosti dobře zapadala slova o unitářské úctě k životu a k zemi a svobodným srdcím hrdých vinařů odpovídala svobodomyšlnost unitářů. Cimbálová muzika a skupina krojovaných zpěvaček děkovala úrodné zemi a pan premiér Spolkové republiky vítal novomanžele kravíhorskými pasy. Následovaly podpisy do kroniky. Všude přítomná kamera české televize zavítala i mezi hodující do sklepa.

Stejně zajímavá byla „podzemní část svatby“, totiž pozvání k sudům s ochutnávkou a hlavně zasvěceným výkladem vinaře. Dozvěděli jsme se, že sklep zde vlastnili už „habáni – novokřtěnci“, kteří ačkoliv byli asketičtí, víno ctili a pili, že je zde v Kraví hoře mnoho lidí hudebně nadaných a každý mladý člověk vlastní lidový kroj. Zvlášť mě nadchla vzpomínka vinaře na doby totality: fašista na ně nemohl, koho schovali, toho nikdo nenašel, spleť systémů sklepů a podzemních prostor každého odradil. Vyznají se zde jenom místní. Také čtyřicet uplynulých let tu nikoho neohnulo a umění pěstovat víno je dobrým vkladem i pro dnešní sjednocující se Evropu.

V Bořeticích je 200 sklepů, většinou malovaných, originálně zdobených se znakem republiky vinařů. Radostná a dělná svoboda zde panující může být inspirující i nám.

Unitáři společně

Unitáři společně

Unitáři společně

Zahledíme-li se na mapu naší Země české – tak v jejím severním výběžku, nedaleko polských hranic, v kouzelných Jizerských horách – leží Josefův Důl, jehož téměř součástí je Antonínov.

Tam vybrala plzeňská sestra, Libuše Volfová, organizátorka letních unitářských setkání, která nás vloni zavedla do kraje Otokara Březiny, místo našeho letošního pobytu v milém prostředí penzionu Ina.

Penzion sám a zejména pan kuchař – který nám připravoval výborné „porce“, jaké bychom doma asi stěží zvládali – vytvářeli příznivou atmosféru. Ta byla násobena vzájemným porozuměním všech účastníků.

Počasí nám přálo a umožňovalo četné cesty a jízdy nejen do krásného blízkého okolí – ke kdysi dávno protržené přehradě na říčce Desné (mezi přehradami u Josefova Dolu a Souší), na bramberskou rozhlednu a překrásnou vyhlídku na Jizerské hory ve Smržovce – ale i do sklárny a muzea skla v Harrachově, do Aquaparku, zoologické a vpravdě unikátní botanické zahrady v Liberci a samozřejmě i na Ještěd.

I zajímavý vztah jsme navázali. S rev. Mgr. Luděkem Pivoňkou jsem navštívil svou známou, šéfredaktorku časopisu Energy, v Liberci, která nám zprostředkovala setkání s paní Helenou Jakouběovou, unitářkou v Jablonci, s níž jsme si zajímavě pohovořili. Věnovala nám své duchovně pozitivně působící obrázky. Mám je v pracovně, kde velmi kladným energeticko-informačním potenciálem, příznivě ovlivňuje její energoinformační mikroklima. Rozhovor s paní Jakouběovou nastínil i možnost obnovení činnosti unitářské organizace v tamní oblasti.

Ocenili jsme zejména obětavost pražské sestry Věry Maškové, která se ve svých téměř 84 letech, přes vážné potíže s chůzí, nejen účastnila našeho cestování, ale i v nepříznivém deštivém počasí nám zajistila na obecním úřadě v Josefově Dole návštěvu tamního kostela, jenž je pozoruhodný zejména tím, že dřívější farář realizoval malebnou výzdobu jeho stěn vlastníma rukama.

Účastníci se ovšem nevyžívali jen vnímáním zajímavostí a krás Jizerských hor.

Zúčastnili se nedělní bohoslužby, kterou vedl plzeňský reverend Mgr. Luděk Pivoňka a někteří využívali také možnosti ranního a odpoledního cvičení jógy vedeného bratrem Jirkou Šulcem z Mostu.

Všichni se podíleli i na zajímavých večerních setkáních a rozhovorech. Seznámili se na nich s částí Bachovy knížky Racek, s názory dr. Grygara O vědě a víře a s některými sděleními o Ježíši Kristu z knihy Vodnářské evangelium. Pohovořili si také o problematice vědeckého poznání a víry a o duchovní a informační ekologii.

V pátek jsme popřáli ke „kulatému“ výročí sestře Volfové.

Škoda, že se setkání zúčastnili jen plzeňští a pražští unitáři. Z Brna jsem tam byl sám – jako příznivec Unitarie.

Dohodli jsme se, že příští setkání by mohlo být v západních Čechách. Liba Volfová slíbila, že tam opět nějaké zajímavé a pěkné místo najde. Věříme, že nás, „brňáků“, tam přijde již více.

Rostislav Havránek

Jarmila Plotěná:

le at to pod tat é

H ed t to p ds atné

Hledat to podstatné

„Náš život je naše dílo. Narodili jsme se a nikdo se nás neptal, zda to chceme. Až přijde čas, zemřeme a nikdo se nás nezeptá, zda bychom nechtěli ještě zůstat. Celé vesmíry věcí, lidí a vztahů jsou dány a můžeme je ovlivnit jen nepatrně nebo vůbec ne. Ale čím blíže k našemu nitru, tím jsme většími vládci. V nekonečnu vesmíru je jeden náš, který je naším výtvořem. To dané je v něm látkou, již přetváříme k obrazu naší touhy.“

Umět moudře a silně chtít je v lidském životě velmi důležité. V naší vlastní říši svobody vybíráme podle své touhy co ano a co ne. Často nám na to, co bychom chtěli, nestačí síly, a musíme se něčeho vzdát. Z našich životů by nemělo vypadnout to, co nás může učinit skutečně šťastnými. Správně si to zvolit, zařadit do ve svém usilování na první místo a neustoupit od toho, je hlavním předpokladem plného, šťastného života.“ Píše Stanislav Vácha v knize Umění žít (Praha, Eurovia, s. 7 – 8). Tato útlá kniha obsahuje mnoho cenných rad do života a přímo i nepřímo tak hovoří o duchovní cestě. Dodejme, že touha v hledání toho podstatného hraje významnou roli, neboť naše nejvnitřnější hlubiny nás

vedou pomocí takové touhy. Ženou nás vichry přání a chtění tím směrem, kterým máme a smíme být užiteční celku. Dovolit, abychom byli vesmírem použitelní tím nejsprávnějším způsobem, je kus umění sebepoznání a neustálého sebepoznávání. Člověk se na této cestě ptá neustále „co je TO PODSTATNÉ?“

„Jsme tvorové nadaní vědomím, a proto potřebujeme víru (a naději). Víra je nejvyšším svorníkem našeho vědění. Ona je základním pořádacím principem našeho vnitřního světa. Je odpovědí na hlavní otázky našeho bytí: kdo jsme, odkud a kam směřujeme a proč. Dává nám jistotu ve chvílích nejtěžších.“ (tamtéž, s. 9)

Víru a naději potřebuje ten, kdo si vybral, ať už svým zrozením nebo volbou, určité náboženství a přijal představy a řád platný v rámci své víry. Jde o to, zda mu víra a naděje vydrží po dlouhý čas života a v těžkých dobách. Naši víru a sílu představ, jejich životaschopnost a nosnost prověřuje až dlouhá doba a události v čase. Také období zdánlivého klidu, „čas stojatých vod“, nudy a nečinnosti nás prověřuje. Je pro nás výzvou, tvůrčím prostorem volajícím po naplnění, zkvalitnění. „Čas stojatých vod“ je právě tak příběhem a patří k dramatu života jako doby převratných změn. Často nás prověřuje více než si dovedeme představit. Měří naši naději, sílu naší představivosti – té podstatné naděje, víry a představy o životě, která nás určuje z prahlubin nás samých a je vlastní pouze nám.

„Víru potřebují i ti, kteří nepřijali žádné náboženství. Ani oni nežijí úplně bez víry. Věří v platnost určitých poznatků, ve správnost určitých názorů a činů, v užitečnost určitého konání.“ (tamtéž, s. 9)

Víra je potřebná i tobě, který nepatříš do žádné církve a který si myslíš, že nepatříš nikomu a ničemu. Právě svobodomyšlný člověk, který těžko může uvěřit nějaké určité náboženské představě či dogmatu, těžko si může jednoznačně zvolit společenství a je všade jakoby cizincem, návštěvníkem, poutníkem či kolemjdoucím, potřebuje něco jako světylko naděje a víry, že jeho vakuum má smysl. Tedy že má smysl jeho ne-víra a ne-směřování, jeho ne-představy a ne-toužení, neboť prázdnota se Světlem je diametrálně odlišná od prázdnoty bez světla či „bez květu“ – jak píše Sri Ramana Mahariši v básni Aručanala:

„Být tich jako kámen bez květu,

může to být pravé ticho, můj Pane? (překlad O. Hanzourek)

Globální a konečný účel všeho vesmíru a člověka je zahalený Tajemstvím. Hledání jeho smyslu a směřování je vznešený úkol filosofie, která nabízí různé odpovědi. Přes beznadějnost naděje, že člověk najde smysl Vesmíru, mnohá náboženství a směry tuto odpověď hledají; krásně, tvrdohlavě, typicky lidsky. Domnívám se, že Tajemství se snad maličko přibližují ti a ty směry, kteří a které smysl hledání smyslu vesmíru a veškerenstva vidí v poznání sebe sama. Tuto myšlenku stručně vystihuje verš:

„Hranice vesmíru jsou blíže než kdo tuší,

hranice vesmíru jsou v lidské duši.“ (A. Pludek, Nepřítel z Atlantidy Praha Čs. spisovatel 1981, s. 11)

Hledat to podstatné, co má smysl, znamená poznat jak a kdy je člověk sám sebou. Poznat tu naši pravou strunku nemusí znamenat hledání štěstí dle představ jiných lidí, společnosti, módy, církve, mínění nějaké skupiny lidí. Často se velice liší od představ našeho okolí a od jeho očekávání jací a kým bychom měli být. poznat sama sebe je umění poznat co vlastně my určitě sami chceme a rozeznat to od toho co máme vžité a naučené, ovlivněné představami společnosti, církve, okolí apod.

Společnost, zvláště ta tzv. moderní se nám snaží vnucovat nejrůznější představy o štěstí. Pomocí reklamy a medií se nám snaží nasugerovat, že vlastně nemůžeme existovat bez toho a toho předmětu, způsobu života, služeb a konzumu. Avšak naše skutečná přání a ideály mohou být úplně jiné. Současná doba přemírou vjemů a věcí odvádí člověka od Toho podstatného, nemoudře žitý současný život může být velkou zajižďkou, odbočkou, prodlevou na cestě za Podstatným. Můžeme být také urychlovačem, když je všeho moudře užíváno. Může být tím nejlepším prostředím a časem školy. Dnešní svět nás nenutí se rozptylovat. To my se rozptylujeme, zdržujeme, odbočujeme nebo stagnujeme tím, že se jím necháváme ovládat nebo že se mu bráníme.

Naše doba je právě tak dobrou, ba ještě lepší školou Toho podstatného jako jiná školní doba lidstva.

V každé době totiž platí, že bez nadšení nic není. Bez této energie, ohně, dobrého větru na cestě, zvaného nadšení je každá doba špatná doba, i klášterní cela rozptyluje a každé ticho ruší (rozháranou duši). Nadšení a vysoký ideál, tyto dnes skoro už nemoderně znějící slova, neučiní z člověka naivku odtrženou od skutečnosti, ale šťastnou lidskou bytost proměňující sebe a okolí. Takový člověk ovládá umění moudré, inspirované angažovanosti. Je „studený nebo horký, slaný nebo mastný“ jen ne „neutrál“ trčící nečinně a neužitečně mezi protiklady. Pokud je „nad věcí“ a nestranný, je to všechno jiné než líná netečnost a lhostejnost.

Angažovanosti v životě zkvalitněné inspirací vždy předchází sebepoznání, hluboké sebepochopení a vyjití sama se sebou. Přitom i nepatrné zlepšení vlastní povahy zlepšuje svět. Mnohý z nás sám zkusil, jakou to dá práci a zjistil, že ani tzv. mezilidské vztahy nejsou všelékem. Zvláště nefungují vztahy institucionálně, uměle, tj. z vnějšku budované. Každá společnost, každá církev, zvláště tehdy, když zvětrává její podstata, když je zapomínán smysl jejího poslání a vlastně přestává vědět proč existuje a přestává mít vlastní náplň, se chytá jako tonoucí stébla tzv. mezilidských vztahů. Buduje se jako „společenství“, hodně se hovoří o tzv. „shromážděních“ a čím se toto více a usilovněji dělá, tím víc se ta církev či skupina hádá a lidé se odcizují. Je jasné, že jinak to ani dopadnout nemůže. Rovnice stress + vztah rovná se řešení – neplatí. Vztah sám o sobě nemá valnou cenu, cenu má povaha, zkušenosti člověka, moudrost, inspirované jednání to zakládá oheň nadšení a možnosti vyladit svoji bytost.

Lidské povahy by se možná daly zahrát jako hudební skladba. Ladí nebo neladí k sobě. Určitý počet do houfu sehnaných nevytvarovaných povah vytvoří zase jen a jen neklid, rozlad a následné zklamání. Žádná hudební skladba nevznikne, když se sejde sebe větší počet špatně naladěných hudebních nástrojů, kdežto několik dobře vyladěných nástrojů zahraje krásnou melodii. Společenství přátel, kde jeden každý je svébytná povaha, která dobře

vychází i o samotě a třeba v obtížných podmínkách sám se sebou, takové společenství vzniká samo, nijak se nemusí organizovat a funguje.

Často slýchávám požadavek na přednášky o vztazích mezi lidmi. Tato úpadek předcházející témata sama o sobě nic neřeší a nikomu příliš nepomohou. Jak chtít sladovat vnitřně nevytvořené? Jak odpovědět na otázky typu: „Když já jsem takový dokonalý, jak mám vyjít s těmi nedokonalými kolem?“ Na takové otázky není odpověď, nedávají smysl. Vzpomínám co mne samu vždy nadchlo: příklad krásné lidské bytosti, skupiny, tvůrčího prostředí, možnost poznání sebe sama, svých vlastností, možností a dědičných předpokladů, žádná metodika jak žít, jak myslet, co dělat a co nedělat.

Na všechno jsou dnes vydané „kuchařky“. Předpis jak vyjít se svými bližními často nefunguje. Ve škole od malička se většinou ničemu takovému neučí, jen vzácně se mohou děti setkat se skutečným ideálem člověka, s příkladem denně žitým ve své blízkosti, s prostředím harmonické rodiny a moudře vedené školy.

Už od dětství přetěžovaným, stresovaným a kdečím z reklam a z televize ovládaným lidem nic nejsou platné pozdější návody na život. V Unitarii je naštěstí nedáváme a žádné návody k použití lidí, vztahů a světa nemáme. Za to ideály, naděje, příklady tvůrčích lidí, kteří hleděli jít za Tím podstatným, i když žádnou představu o tom nikomu nevnucovali, metody sebepoznávání („metody bez metody“) – toho mají unitáři naštěstí velikou zásobu. Alespoň zlomky tohoto bohatství budeme krok za krokem probírat v našich středečních seminářích. Východiskem pro naše diskuse budou myšlenky lidí, kteří s unitářstvím nějakým způsobem spojili svůj život a hledání Toho podstatného v něm.

O charakteru

O charakteru

O charakteru

O charakteru

Lidský charakter představuje poměrně složitý soubor zděděných a získaných vlastností, které vytváří vztah člověka k lidem, společnosti a okolnímu světu. Podle určitého charakteru jedince můžeme předpokládat, jak bude reagovat ve složitých situacích vyplývajících ze zaměstnaneckých, partnerských a společenských vztahů ve společnosti. Formování charakteru člověka silně závisí na celé řadě vnějších společenských vlivů

zahrnujících geopolitické, hospodářské, kulturní a náboženské poměry. Rovněž závisí na vnitřních vlivech, které se týkají výchovy všeobecně a především výchovy v rodině. Tam se velmi uplatňuje kromě zmíněných vnějších vlivů a genetických predispozic příkladný vliv charakteru obou rodičů, vyváženost rozumových a citových podnětů a jejich harmonická souhra při výchově. Formování charakteru dítěte mohou výrazně negativně ovlivnit i chyby obou rodičů.

Nadání a inteligenci nelze ztotožňovat s charakterem. Charakter především vypovídá o tom, jakým způsobem jsou zmíněné vlohy ve společenských a partnerských vztazích uplatňovány.

Jakou specifickou roli hraje při formování charakteru náboženství? V tomto ohledu hrají významnou roli etické a morální prvky, které jsou zahrnuty nejen v kodexu příslušného náboženského směru, a také hlavně náboženské tradice, interpretace věrouky a její praktické uplatňování. Náboženství v historii silně ovlivňovalo i civilní právní normy a jejich prováděcí praxi a morální zásady společnosti. V sekularizované západní společnosti v době po osvícenství, civilní etické a právní normy jako měřítko určitého charakteru člověka jsou výslednicí mnoha vlivů: řecké filozofie, křesťanství, judaismus, římského práva i starých předkřesťanských tradic a mohou být označovány za určitá měřítká charakteru. To však neznamena, že tato pravidla můžeme zobecnit na celý svět a jeho různá kulturní a náboženská dědictví. Dokonce v rámci západní civilizace existuje řada omezených náboženských společenství s odlišnými etickými principy, což vytváří z jejich pohledu zcela specifické normy pro hodnocení charakteru. Víra bez kritické rozumové korekce v tomto směru hraje klíčovou roli. Řada náboženství využívá představ osobního nebo dokonce národního Boha k dosažení svých cílů s tvrzením, že je to vůle Boží.

Domnívám se, že ani unitářství není dnes zcela chráněno od porušování běžného civilního vzoru dobrého a spolehlivého charakteru, navzdory tomu, že jeho zakladatelé kladli velký důraz na náboženskou praxi, toleranci, soulad víry s rozumem a vědeckým poznáním, na demokratické principy řízení a pozitivní vztah ke společnosti. Často slyšíme pojmy jako duchovní růst, duchovní lidé, meditace, náboženské vize apod.

Není to dávno, co v Unitarii „duchovně vyzrál“ pan Strejček. Když byl pozván hovořilo se o vizích a novém duchovnu, nové organizaci a vizionářské planetě Logo. Nikdo si tehdy nekladl otázku, jaký je jeho prostý civilní charakter. Nikoho nevarovala jeho dřívější spolupráce s StB. Člověk ryzího charakteru by nikdy, i kdyby měl příležitost, neprosazoval vlastní zájem před zájmem obecným a tolik nepoškodil NSČU.

Ti, co pana Strejčka vědomě podporovali, dosud podporují nebo se ztotožňují s jeho duchovními a metodickými principy, mohou mít různé náboženské vize, mohou pravidelně medítovat, mohou být zcela vyplněni „duchovnem“, ale nemůžeme je považovat za natolik charakterní a spolehlivé, že opět nezradí, budou-li k tomu mít příležitost. Je prokázané, že pan Strejček i jeho spolupracovníci a příznivci po takové příležitosti dosud usilovně pátrají.

Jaký přístup zaujmout k takovým lidem? Dobře rozvážit, zdali je volit do všech významných funkcí, kde by měli možnost rozhodovat a ovlivňovat další vývoj NSČU i

v jednotlivých obcích. Každá funkce totiž zavazuje k vysokému morálnímu kreditu a vysoké odpovědnosti vůči všem unitářům. Bez dobrého a spolehlivého charakteru to nejde.

Dr. Ladislav Pivec

Herman Hesse:

Hra se skleněnými perlami

Životní příběhy Josefa Knechta v Kastálii jsou poučné a poutavé. Pro své mimořádné hudební nadání je vybrán do kastálské hudební školy, kde ho učitel nabádá: „Pravda je, můj hochu, že učení, o které usiluješ, absolutní, dokonalé dogma, které dává moudrost, to neexistuje. Neměl bys prahnout po dokonalém učení, raději usiluj o své vlastní zdokonalení. Božství je v tobě, ne v ideálech a knihách. Pravda se žije, neučí se. Buď připraven na boje.“

Životních zápasů zažije nemálo, ale krůček za krůčkem postupuje až do nejexkluzivnějšího učiliště pro členy řádu – budoucí pedagogy. Nejvíc mu učaroval jeho učitel čínštiny, mnich – podivín „Starší bratr“, který Josefa zasvětil do prastaré Knihy proměn. Po zkušební lhůtě je Knecht přijat do Řádu. Je pověřován delikátními diplomatickými misemi a nakonec určen za instruktora Perlohry, kde to po čase dotahuje až na nejvyšší úřad – hermistra.

Potom však opouští svůj úřad, neboť své další poslání chápe jako působení mimo Kastálii jako učitel obecné školy, aby vychovával ty nejmladší, a přispěl tím k přísunu nové krve, bez níž by kastálský život a tradice odumřely. Představený řádu mu svolení odepřel a tak se Knecht uchýlil do patricijského domu svého přítele z mládí, kde měl působit jako preceptor jeho syna. Ten ho vyzval, aby se s ním vykoupal v jezeře, napájeném vodou z ledovců. Knecht skočil za svým žákem, byl sice na zamrazení připraven, ne však „na chlad tak třeskatý, který jím začal prudce pronikat. Uvědomil si, že bojuje se smrtí. Dokud mu bilo srdce, všemi silami jí vzdoroval. Jezero ho pohltilo, jeho žák se marně potápěl, tělo svého obdivovaného učitele nenašel. Cítil se vinen učitelovou smrtí a pochopil, že „ta vina přetvoří jeho život a bude na něj klást mnohem větší požadavky, než jaké kdy dosud na sebe sám kladl.“

Tímto poučením, jaké je riziko vzepřít se autoritě hierarchie, by příběh mohl skončit. Jenže Herman Hesse po staroindickém vzoru věří v koloběh životů a věčný návrat a tak připojuje Tři životopisy Josefa Knechta v jeho předchozích zrozeních. Kdysi jej pramáti šamanka zasvětila do umění přivolávat déšť. Potom byl zbožným mnichem a

zповědníkem v Gaze v době vrcholící patristiky, kdy byl ještě na živu Sv. Hilarion. Indickým životopisem, obdobou Siddharthovy – Buddhovy pouti k osvícení, se pak filosofický román uzavírá. Hrdinou tohoto třetího příběhu byl Dása, syn knížete Rávany.

Dásův otec byl kníže Rávana. Jeho matka záhy zemřela. Její nástupkyně porodila syna Nala a prvorozeného Dásu se snažila odstranit. Malého prince se ujal věrný pastýř, který ho vychovával jako pasáčka. Když dospěl, zamiloval se Dása do krásné Pravátí. Odřekl se kočovného života, usadil se, obdělával tchánova prosná a rýžová pole. Ženu mu uloupil nový kníže Nala. Dása, planoucí pomstychtivostí, ho vystopoval a přizabil prakem. Byl pak pronásledován jako divá zvěř, až v džungli našel ctihodného jógina, jemuž vyprávěl svůj strastiplný příběh. Ten se usmál a pronesl jen: „Mája, mája!“ (Klam a iluze.)

Dása se urazil a umínil si, že druhý den odejde. Poprosil však jógina, aby mu na rozloučenou řekl něco víc o máji. Starý mudrc si umyl ruce, vodu vylil na kapradí a požádal Dásu, aby došel pro čerstvou vodu. Dása ponořil misku do pramene a opatrně vstal, aby se vydal zpět. Tu se objevila jeho nevěrná Pravátí. Pátrání po vrahovi Naly je zastaveno, hledají prvorozeného, aby dosedl na knížecí trůn. Dása byl pomocí pastýřů rozpoznán a stal se rádžou. Avšak zlatem ověšená Pravátí pro něj ztratila půvab, nejraději měl jejího synka Rávana. Macecha uprchla k sousednímu knížeti, který s mírumilovným Dásou opětovně válčil, až ho připravil o všechno. Svázaného jej přivlekli před vítězného Góvindu, v jehož komnatě byla ztrnulá Pravátí, na klíně s mrtvým princem. Svázaného Dásu odvezli do Góvindova sídelního města a s palčivými ranami uvrhli do žaláře. Prahul tam po smrti tak, jako jeho vyschlé hrdlo prahlo po vodě.

„Když se probudil, nebyly kolem něho věžeňské zdi, nýbrž zelené světlo... Zeširoka otevřel oči. Stál v džungli a oběma rukama držel misku plnou vody a u nohou se zrcadlila... hladina studánky. Koušek odtud čeká jógin, který ho poslal pro vodu... a kterého prosil, aby mu něco zjevil o máji. Neztratil ani bitvu ani syna, nebyl ani knížetem ani otcem; zřejmě jógin splnil jeho přání a poučil ho o tom, co to je mája: palác a zahrada, ... knížecí starosti a otcovská láska, válka a žárlivost,... to vše nebylo nic – ne, žádné nic, to byly mája!... a co ještě v budoucnu zažije a zrakem uvidí a rukama ohmatá, až po vlastní smrt... bude to mít jinou povahu? Je to hra a zdání, sen a prelud, je to mája, celá ta čarokrásná a hrůzná i zoufalá obrazová hra života, a její horoucí rozkoše, její palčivé starosti.

Co má dělat?... Začal vážně přemýšlet: měl toho až po krk, všech těch snů... radostí a trápení, které člověku drtí srdce... Toužil jedině po klidu..., aby zastavil to věčně se otáčející kolo, ten nekonečný sled obrazů, aby to všechno zahladil... Není-li v tomto prokletém tanci pořád dokola žádné vydechnutí, nedá-li se jeho jediné, toužebné přání splnit, to pak zrovna tak klidně může misku zas naplnit vodou a donést ji starci, který mu to přikázal... Co po něm požadoval, byla služba, úkol; je možné ho uposlechnout a úkol splnit, vždyť poslouchat a sloužit je vlastně daleko lepší a snazší, daleko prospěšnější než panovat a nést zodpovědnost, to je jasné. Dobrá, Dáso, vezmi misku, hezky ji naplň vodou a odnes svému duchovnímu učiteli!

Mistr ho přivítal zvláštním pohledem... napůl soucitným a napůl obveseleným, jakým vítá starší chlapec mladšího, když se vrací z namáhavé zkoušky odvahy. Možná že tento

mladík byl najednou probuzen a nadechl se doušku skutečnosti, jinak by sem nebyl přišel a nezůstal tak dlouho. Nyní se však zdá, že se náležitě probudil a je zralý pro to aby nastoupil dlouhou cestu. Potrvá to mnohý rok, než se správně naučí aspoň zaujímat (meditační) polohu a dýchat.

Pouze tímto pohledem, který obsahoval stopu vlídné účasti a náznak, že mezi nimi vznikl vztah, vztah mistra a žáka – pouze tím pohledem stvrdil jógin, že žáka přijímá. Ono pohledění vyhnalo s Dásovy hlavy roj myšlenek, jím byl přijat do výchovy a služby. Více se o Dásově životě nevypráví, z lesního ústraní prý už nikdy nevyšel.

Prof. Miluše Šubartová:

Planeta Země

a účast na stvořitelském díle

Myšlení vytváří svět. Může být konstruktivní tvůrčí, či destruktivní rozkladné. O filozofickém myšlení Západu se převážně hovoří ve smyslu racionalismu, pozitivismu, pragmatismu a utilitarismu, který se přelil do konzumerismu s upřednostňováním výpočetní techniky a robotroniky, kdy konkurenční boj o moc zbavil společnost mezilidských vztahů. Z knih některých předních filozofů, zejména Otakara A. Fundy se dovídáme, že znavená Evropa umírá propadnutím skepsi a nihilismu. A přece na pozadí ziskem formované společnosti jsou jednotlivci či sdružení přesvědčení o potřebě mravních hodnot, kulturních a mezilidských vztahů, vnímajících i vyšší zákonitosti Univerza, vyjádřené T. G. Masarykem – sub speciae aeternitatis. Je však ještě dosti lidí, kteří nejsou přesvědčení o skrytých silách v sobě, s tvrzením, že neviditelná duchovní realita neexistuje, toliko vitální energie, která je zjevná a smysly vnímatelná. Navíc nejsou přijímány astrofyzikální důkazy, že ve fyzikální sféře se manifestují kvarky, elektrony a protony a ačkoliv je nevidíme pouhým okem, nejsme schopni uvěřit metafyzickým – duchovním zákonitostem.

Jak potvrzuje Mircea Eliade archaické kultury byly schopné vnímat neviditelné síly okolní přírody magickým čidlem, které zasouvaly do podprahové oblasti tajemství nejvyšší – souvislost nejen se Zemí a přírodou, ale i Kosmem. Nelze však přehlédnout, že navzdory skepsi a nihilismu existuje v současnosti dosti osvícených lidí, kteří religiozním etosem jsou schopni vnímat transcendentující síly přesahující materiální pojetí světa, informace a energie přicházející shůry, z božských světů, aby deklarovali duchovní spirálu, odvíjející se v souladu souznění makrokosmu Univerza s mikrokosmem planety Země a člověka.

Božská spirála je matricí vyjevující cestu do duchovní domoviny. Proto dar prozření, naděje a víra v Boha je vycitřována jako nosnější než víra ve fyzikální síly vesmíru – pulsary, černé díry či kvarky, které neukazují cestu do země zaslíbené, ani jí nežehnají. Jedině meditací, modlitbou, kontemplací je možné dotknout se Boží přítomnosti.

V našem kurzu sebepoznávání a seberozvoje si uvědomujeme potřebu vnitřní transformace, kterou vnímáme jako přechod nevědomí tmy do vědomí světla. Pro nový věk tisíciletí je evoluce světla duchovního charakterizována Teilhardem de Chardinem pojmem – noosféra. Nus – pronikající celým vesmírem, křesťansky Stvořitelství světelný Duch zasahující do dějin pádu planety Země spasitelsky prostřednictvím Ježíše Krista – nazývaného též Emanuel – Bůh mezi námi. Je dosvědčeno, že čím více pronikáme do mystéria života a vesmíru a hodláme být na něm účastni odpovědností transcendujeme své nižší já, přesahujeme své ego k nadjá – Elf – v němž Boží jiskra vzplane ohněm svíce Boží. Jak zdůrazňuje Martin Buber bez uvědomění Boha nemáme účast na spáse světa.

Odvracení se od stvořitelství prapřincipu, předobrazu, oscilování mezi dobrem a zlem, pochybnosti – oslabující účast na konstruktivním díle planety. Stáváme se špatnými hospodáři. Když běháme od spolku ke spolku, nevyloučí to možnosti duchovního pádu. Čím hlubší je naše účast na stvořitelství díle ve smyslu návratu do duchovní domoviny ze stavu pádu, tím hlouběji pronikáme do mystéria stvoření a setkáváme se s účastí Boží milosti. Tento zřetel postihl filozof K. Popper, když vyjádřil pojem otevřenosti a přibližování se pravdě nejen vědecké, ale i lidské, tvůrčí s přesahem božské, účastí na vyšších duchovních dimenzích pomocí meditace, kontemplace a přenášením jejich požehnaných plodů do praxe života.

Jak potvrzuje polsko-americký eko-filozof H. Skolimowski „potřebujeme filozofii holistickou, integrující duchovní rozměr v nás, filozofii účastnou s vědomím, že stejně jako my jsme stvořeni podle obrazu božského vesmíru, který tím, že nás vytvořil a vytváří, či láskyplně transformuje k naší spáse, chce sám sebe odrážet v tom, co stvořil harmonického a blaženého.“

V době totality bolševici zavile popírali vliv stravování na výskyt rakoviny. Společnost pro racionální výživu místo propagace zdravé stravy vychvalovali, čeho bylo na trhu přebytek, v jednom případě dokonce vepřové sádlo.

Doporučení Americké kancerologické společnosti

Obranu proti rakovině si můžete vytvářet stravou. Existují důkazy, že je úzký vztah mezi rakovinou a výživou. Některá jídla k rakovině přispívají, zatímco jiná před ní mohou chránit.

Strava, která snižuje riziko rakoviny hrtanu a jícnu, je bohatá na karoten, druh vitamínu A, který se vyskytuje ve žlutých melounech, broskvích, špenátu, brokolici, kapustičkách, v kořenné zelenině s tmavými listy, mrkvi, topinamburách, dýni, tykvi, rajčatech a citrusových plodech.

Ke stravě, která snižuje riziko rakoviny zažívacího a dýchacího ústrojí patří zelí, kapusta, brokolice, kapustičky, květák a kedluben.

Riziko rakoviny tlustého střeva a konečníku snižuje ovoce, zelenina, ovesné vločky, otruby, obiloviny (a celozrnný chléb).

Tučné pokrmy (masa) a uzeniny jako šunka, salámy a klobásy vyuzené tradičními způsoby s použitím soli a nitritů se mají požívat jen velmi umírněně.

Omezte rovněž spotřebu alkoholu. (Nekuřte.) Vystříhejte se nadváhy. Snížením své váhy zároveň snižujete riziko rakoviny. Náš dvanáctiletý průzkum téměř miliónu Američanů odhalil, že riziko rakoviny se významně zvyšuje u osob s 40 % či vyšší nadváhou.

Dnes líp než kdy dosud je nám známo, že si vhodnou stravou můžete vytvářet obranu proti rakovině (a ostatním tzv. civilizačním chorobám).

Stravujte se zdravě a budete zdraví!

Nikdo nemusí čelit rakovině sám.

Z National Geographic přeložil a doplnil PhDr. Boris Merhaut.

Tato fakta komunističtí hygienici výživy tvrdohlavě odmítali vzít na vědomí. Jejich vinou sta pacientů dostávala v nemocnicích zdraví poškozující výživu. Jejich nepravosti odhaloval v zahraničí vyškolený výživář Tomáš Husák, CSc.

Gary Snyder:

Praxe divočiny

(The Practice of the Wild.) Praha, Maťa, DharmaGaia 1999. 202 – (V) str. – Edice Nové trendy, sv. 5.

„Patřím především k řece Yuba v pohoří Sierra Nevada v severní Kalifornii. Zkušenosti jsem sbíral v pohoří San Juan u spousty tamních obyvatel, s nimiž sdílím práci, rituály i ideály. Celá komunita v pohoří San Juan mi byla učitelem a přítelem,“ začíná sbírka esejů spisovatele, nositele Pulitzerovy ceny za sbírku Želví ostrov, který ze svého milovaného domova v San Juan Ridge dojíždí přednášet na Kalifornskou univerzitu v Davisu literaturu a filozofickou nadstavbu woodcraftu – lásku k divočině.

V Davisu Gary našel mnoho spřízněných duší, pro něž divočina byla víc než koníčkem, byla pro ně spíše podmínkou bytí, a oni hluboce uvažovali o vztahu přírody a kultury.

Vyjmenovává téměř stovku přátel. Kteří svěžími postřehy prověřovali a rozšiřovali jeho názory. Soubor je přepečlivě sestaven z esejů, které vznikaly během patnácti let. Některé měly původně formu rozhovorů, uskutečněných v Jungově institutu v San Francisku. Jsou volně rozčleněny pod tato záhlaví: Etika svobody; Místo, region a občina; Žlutohnědá gramatika; Dobrá, divoká a posvátná; Modré hory stále krácejí; Prastaré lesy Dálného Západu; Na cestě mimo stezku; Žena, která se vdala za medvěda; Přežití a svátost.

Postoj příslušníka vymírajícího indiánského kmene Nisenanů, který netouží „si popovídat“, neboť dává přednost svým hodnotám, je podnětem k úvaze: „Musíme se snažit žít tak, abychom nepůsobili zbytečné zlo (a utrpení), a to nejen ostatním lidem, ale všem bytostem. Musíme se snažit nebýt vůči ostatním lakomí a nikoho nevykořisťovat. I tak bude na světě bolestí víc než dost. Takové jsou lekce divočiny.“

Nový svět v době kolonizace nebyl pustý, nýbrž jen řídce osídlený. Tehdy bylo v Severní Americe divoké všechno, nejen vysoké hory a odlehlé regiony. Byla však v ní taková lidská přítomnost, která onu divočinu nenarušovala. „Příroda není místem, kam se chodí na návštěvu, je to DOMOV – a v každém domácím teritoriu se nacházejí místa, která známe více a jiná méně.“ I na Aljašce všechny hory a jezera měly svá domorodá jména dávno před tím, než jim bílí dobyvatelé dali svá jména nebo jména svých rodných měst a obcí.

Autor se zastavuje u termínů nature – příroda a wild – divoký. Pouze John Milton opěvuje spontánnost divoké přírody. Snyder ji chápe jako cosi mimo kategorie, cosi na způsob čínského TAO, cesty Velké přirozenosti a staroindického pojmu DHARMA – řád, zákonitost, sebeorganizující celistvost.

Odtud poznatek, že „divočina je místem, kde se naplno projevuje divoký potenciál, rozmanitost živých a neživých forem, které se vyvíjejí podle svého vlastního řádu. Pokud je ekosystém plně funkční, jsou do něj zapojeni všichni jeho účastníci: mluvit o divočině znamená hovořit o celistvosti.“ (s. 20)

Dvacet let života na pohoří San Juan Snyderově rodině umožnilo vnímat určitá místa jako posvátná, i když původní Nisenané byli během let zlatého opojení vyvražděni či vysídleni. Dobrali se podstaty venkovských usedlostí jakožto ztělesnění soběstačného života. Posvátné háje začali kácet izraelští vladaři a křesťané jejich dílo zkázy dokončili. Teprve romantismus obnovil myšlenku, že „divoké“ také může být „posvátné“. Myšlenka „dobré“, tj. úrodné půdy vyšla ze zemědělství: „dobrá“ země se stala soukromým vlastnictvím, divoká a posvátná zůstávala občinou, tj. společnou všem.

Přežití a svátost (s. 186 – 192)

Básník Tu Fu (8. st.), který před povstáním a pleněním metropole s rodinou uprchl do hor, zalkal: „Stát je zničen, ale hory a řeky zůstávají.“ Japonský básník-ochranář dal slavnému verši dnešní význam: „Hory a řeky jsou zničeny, ale Stát zůstává.“

Snyder si tuto trpkou pravdu uvědomil, když byl r. 1984 pozván do Peking, kde spisovatelé diskutovali, zda říční břehy a lesní svahy mají spadat do správy dělnicko-rolnických rad. Polovina deštných pralesů je ta tam. Zánik druhů je ztrátou nenahraditelnou a nelze ji trpně akceptovat. Bránit nutno všechny rostliny, brouky a zvířata

bez rozdílu, i když nám někdo vmete do tváře buddhistickou vznešenou pravdu „všechno je pomíjející“. To je o důvod víc, proč se po povrchu planety Země máme pohybovat šetrně a opatrně.

Když Gary propočítal (1990), že trvale udržitelná lidská populace by byla 10 % z pěti miliard, byl nejen zastáncí neomezeného růstu, ale i antropocentrickými ekology obviněn, že trpí „posedlostí divočinou“ (Guha, 1989). Proto pokládá postoj hlubinné ekologie za politicky životnější, odvážnější, veselejší, riskantnější a vědecktější. (s. 192)

Kniha přichází na trh v pravý okamžik, kdy obě konzumní ideologie, pirátská neokapitalistická tržní ekonomie a komunistický etatismus soupeří, jak co nejdůkladněji plnit mizející přírodní zdroje a zprivatizovat přírodu, což má přímo burcuující charakter. V nebezpečí je sama planeta Gaia, samo lidstvo: jde o stav srdce a duše.

Svým krajanům, Američanům, kteří se během života průměrně jedenáctkrát stěhují a sedmkrát mění zaměstnání, Gary Snyder dává návod, jak si uchovat duševní zdraví obnovou kořenů a jak zakotvit někde „doma“. Tento návod je praktický a inspirující i pro naši duhovou koalici v minoritní společnosti, jak se ubránit macdonaldizaci, redukci života na zisk a konzum a tomu, aby nám na hlavy bezostyšně kálel modrý dravec, létající odnikud nikam.

Boris Merhaut

Ohlédnutí za 28. říjnem

Každý národ má v kalendáři svůj státní svátek. Francouzi 14. červenec, výročí dobytí Bastily pařížským lidem, Američané 4. červenec – den vyhlášení nezávislosti na Britské koruně, Indové 26. leden – Den republiky. U nás to byl a je 28. říjen, den proklamace svobodného Československa.

Nyní máme státní svátky tři: 28. září – Den české státnosti, 28. říjen a 17. listopad – den, kdy dvakrát v naší historii se studenti bouřili proti okupantům a jejich místodržitelům, a zaplatili za to krví.

Máme-li důstojně vstoupit do Evropské unie, musíme si udělat i v hlavě pořádek a očistit 28. říjen od překonaných mýtů a násosů, jimiž ho znešvažili komunisté. Těm idea demokratické republiky Československa, o jejíž vznik se především zasloužili legionáři, určitou dobu bojující proti bolševikům a jejich Rudé armádě, nebyla přijatelná a tak svým vlivem v národní frontě docílili, že 28. říjen byl předělán na den znárodnění. Potom to byl Den federalizace, kdy si Slováci vynutili rozsáhlou autonomii a tvrdošijně trvali na ustanovení paralelních institucí, ať na to měli odborníky nebo ne.

Dne 28. října 2002 bylo vyvěšeno málo vlajek. Máme přece svobodu prapor vyvěsit či nevyvěsit. Připamatovala nám jej zdařile masmédia. Vynikající byla vzpomínka redaktora Juna v Českém rozhlase 6, kterou stálo si nahrát na kazetu. ČT 2 reprizoval nadčasový dokument „Kapitoly o TGM“. Vyznamenal se i kanál ČT 1 přenosem slavnostního shromáždění ke státnímu svátku z pražského hradu v poledne a projevů presidenta Václava Havla před udělením 77 vyznamenání. Z nich mne nejvíc potěšila dvě uznání – MUDr. Jaroslavu Skálovi, neúnavnému bojovníkovi proti alkoholismu a Mileně Hübschmannové, kolegyni indoložce, průkopnici rómských studií. (Ona svým vzhledem je důkazem správnosti teorie znovuzrození a mnozí Rómové i nerómové ji považují za převtělenou cikánskou princeznu.)

Nevšední zážitek divákům přinesla ČT 1 uvedením poetického filmu českého špičkového režiséra Vojtěcha Jasného „Návrat ztraceného ráje“ (1999). Film má tři roviny: téměř banální příběh o lásce Adama a Pampelišky, etickou o vině a odpuštění a konečně ryze duchovní, jakou vnitřní svobodu přináší schopnost odpustit nejen pachateli zla, ale i osobě, jíž bylo odpuštěno. Filmoví kritici obě hlubší roviny nepochopili. Čekali snímek tak úderný jako Jasného „Rodáci“, a když volné pokračování bylo pojato úplně jinak, nemilosrdně jej ztepali a odsoudili.

Když jsem jim chtěl odpovědět v Literárních novinách, šéfredaktor Jakub Patočka odlišný výklad nepřipustil zveřejnit. Mezitím jsem se blíže seznámil s obdobím emigrace a při třetím shlédnutí filmu jsem objevil, co vše je v něm zašifrováno. Poutník v tak přesvědčivé interpretaci herce a lékaře, emigranta Pucholta – toť Vojtík sám. Věděl jsem, že cvičí hathajógu, ale netušil jsem, že při stoje na hlavě mu v New Yorku z nosu, ve staré vlasti přeraženým vyšetřujícím estébákem, spustila krev tak nezadržitelně, že jí byl plný hrnec. Zachránil mu život saniťák, Afroameričan, který se zásahu naučil jako veterán z Vietnamu.

Ve filmu najdeme rodáka – závistivce, který Poutníkovi vyčítá, že emigroval, aby „si polepšil“, místo aby se staral o umírajícího bratra, jemuž se po návratu z uranových dolů lámaly kosti. Setkáme se s vdovou po sedlákovi Františkovi, kterého komunisté přinutili, aby se stal předsedou JZD, které přes jeho nadlidské úsilí leností a sabotáží řadových členů zbankrotovalo. Marně se bývalý sekyrník a původce zla kolektivizace Očenáš snaží od vdovy dostat odpuštění. Očenáš je prototypem bílých vran mezi komunisty, kteří sviňáren a zla, jichž se ve jménu strany dopouštěli, opravdově litují. Očenáš se snaží svou těžkou vinu odčinit: vrací se do vsi, kterou terorizoval, snáší pohrdání rodáků, stává se regentschorim. Teprve Poutník, když vdovu přesvědčí, že on všem komunistům, kteří se na něm provinili, odpustil, svým příkladem vdovu po Františkovi přiměje k odpuštění. Odpuštění je silnější než nenávist. Vyžaduje však dvě strany: toho, kdo se upřímně kaje a toho, kdo křivdy odpustí. Úleva je pak obapolná.

Arogance četných estébáků je bezmezná. Svědectví o tom přinesl seriál Michala Prokopa „Krásný ztráty“ až pozdě večer. Rozmlouvá s Vlastimilem Třešňákem, dnes švédským občanem. Po 12 letech se vzdává snahy domoci se spravedlnosti. Chtěl, aby estébák Kafka, který ho týral a při výslechu páčil sirkami prsty, aby ho jako chartistu donutil k emigraci, byl za konkrétní zneužívání úřední moci odsouzen. České soudy si Kafku předávaly jako horký brambor. Napřed ho odsoudily na 2 roky podmíněně. Vyšší instance

ho osvobodila z důvodu promlčení trestného činu. Pak byl odsouzen k pokutě sto tisíc korun, aby mu to vyšší instance odpustila. Je to smutný doklad o české justici, prolezlé soudci, kteří soudili za totality. Tento zdvižený prst byl důstojnou tečkou za 28. říjnem.

Má vzpomínka na 28. říjen se datuje z dětství. Jako šestiletého hubeňoura mne otec vzal před parlament, odkud TGM odjížděl kočárem. Šťastnou náhodou otec, který mne zvedl, byl v první radě. Zíral jsem na „tatička Masaryka“ ze vzdálenosti jednoho metru a na vteřinu naše zraky se setkaly. Viděl jsem krásnou tvář s laskavými, moudrými očima. Mnohem později jsem pochopil omyl pálijských sutt, že spásný není pohled na Osvíceného, probuzeného Buddhu, nýbrž laskavý pohled Osvíceného. Ten měl nejen Jehošua, ale i apoštolové: Skutkové apoštolů jej pojmenovali „pilné pohledění“.

Boris Merhaut

Hynek Lauschmann:

Metainformatika čili úvod do fyzikální teologie

Litomyšl, Paseka 1996. 77 stran.

Autor vysoce podnětné studie, která vyšla r. 1996 v Litomyšli, měl k dispozici český překlad Tao fyziky F. Capry, bestselleru, který sblížil západní vědu s mystickými pohledu Orientu na kosmos. Jeho další bestseller Bod obratu, považovaný za nejvýznamnější dílo 2. poloviny 20. století (anglicky 1982, německy 1984, česky 2002), zná asi z německého překladu. Toto dílo například inspirovalo významného účastníka Fora 2000 Davida Bohma, dnes již špičkami vědy obecně přijímané teorie o implikátním (zavinutém) řádu a nepřerušené celistvosti. V ČR ji šíří taková esa jako přírodovědec-filozof Zdeněk Neubauer a Ivan Havel, šéf kabinetu teorie vědy UK.

Inspirovalo i asistenta na ČVUT v Praze Lauschmanna, aby zkoumal, jak se zbavit okovů einsteinovsko-karteziánského myšlení. Je si dobře vědom propojenosti všech studijních oborů a seznamuje nás se svým specifickým přístupem, který nazývá metainformatika. Rozprostírá tak široké spektrum oborů, v nichž probíhá zápas mezi starým a novým paradigmatem a vysvětluje, proč vědec musí vystoupit ze své slonovinové věžičky a angažovat se o globální sociální spravedlnost.

Zdrcující je jeho kritika konzumní společnosti a jejího ideálu konzumního blahobytu, který „pro čtyři z pěti lidí je nespílnitelným snem.“ Ani ten vyvolený pátý nedosáhne uspokojení; „i kdybychom vysáli planetu do poslední kapky, nedosáhneme plýtvavého štěstí pro všechny“ (s. 8). Autor se zamýšlí nad pojmem entropie, která konstatuje, že vše je

pomíjející, že rozpad každého živého těla i sebe úchvatnějšího díla člověka je nevyhnutelný: „Neživá příroda informaci ztrácí, živá ji hromadí“ – je ústřední myšlenkou eseje „Hmota a informace ve vesmíru“. Má vizi, že těžká hmota klesá dolů a stlačuje se v hutnou masu, kde ustává veškerý pohyb. Naproti tomu „lehká informace vystupuje vzhůru“. Co jsou lidé? V podstatě informací na určitém stupni jejího osamostatňování.“ (s. 13) Zkoumá rozdíl mezi lidskou a zvířecí duší, uvažuje o pojmech duch a bůh. V „duchu“ vidí jen vyšší formu informace. Při modlitbě člověk vysílá informaci k bohu, při mediaci přijímá informaci určenou mu od boha. Za nejvyšší druh informace autor považuje to, co Teilhard de Chardin nazývá „bod Omega“: „je to bůh dynamický, spojený se světem, jehož moc v průběhu času roste (?), tak jak se nová a nová informace dostává na jeho úroveň“. (s. 22)

Úvaha „Esoterika a hermetické vědy“ (s. 30 – 34) rozbírá jejich krédo „co je nahoře, to je dole“, vyjadřující jednotu vesmíru a člověka. Racionální věda esoteriku tvrdošjně ignoruje, stejně jako objev hlubinného psychologa C. G. Junga, že v nevědomí člověka je uložena celá zkušenost lidstva, nashromážděná během fylogenetického vývoje.

Českobratrské kořeny autorem se projevují v eseji „Od duše k duchu. Jóga a Ježíš“ (s. 34 – 38). „Jóga je cestou výrazně individuální, zatímco Ježíš představuje (duchovní) cestu orientovanou společensky.“

Přínosné jsou obě úvahy o noetice (Úloha poznání, Mechanismy poznání), kde autor odhaluje materialistické kořeny extrémního relativismu, demagogicky zaměřovaného s liberalismem.

Závěr se skládá z pěti úvah Sociologie I – V. Informační systémy na hmotné základně autor pokládá za „slepé větve“, protože „vesmír směřuje k oddělení informace od hmoty“ (s. 56). Mravnost chápe jako pole, kde se protíná společenské a duchovní. Podstatou demokracie by mělo být rozšíření demokratických mezilidských vztahů.

Autor oceňuje ono ekologické myšlení, v němž se prosazuje globální systémový přístup: „Pouhé ochránářství nic nevyřeší... Idea bezodpadové technologie je krásná iluze. Trvalé soužití s přírodou vyžaduje nalezení rovnovážného stavu. Avšak právě stabilní stav je v současné ekonomice již stavem krizovým.“ (s. 61) Důrazně varuje před pastmi, do nichž upadají vyznavači konzumního blahobytu: „Privatizace v nové míře prohlubuje otroctví vlastníků. Soustředění na peníze a na hmotné statky strhává milióny lidí do tmy duchovního nebytí. Volný trh je bitevním polem, ... tž labyrint světa, o němž psal J. A. Komenský. Jedinou cestou ven je ráj srdce.“ (s. 64)

Didakticky pojatá esej „Láska“ (s. 39 – 41) je důkazem, že autor ve svém kýženém „bodu Omega“ – v ráji srdce, dosud nespočinul. V tom případě by některé formulace byly méně příkré.

Autor svou koncepci metainformatiky chápe jako krok „k osvobodivému poznání od traumatizující nevědomosti“ (s. 73). Je si však vědom, že „vážným nedostatkem je její dualismus... Definitivně uspokojivý obraz našeho světa vznikne až překonáním tohoto dualismu.“ Bohužel nemá návod, jak dualismus překonat. Řešení zná jen philosophia perennis (filozofie věčnosti) Východu i Západu. Podle ní autorem předpovídaný objev

těsnějšího vztahu mezi hmotou (?) a informací se nedocílí empiricky z vnějšku, nýbrž intuitivně z nitra. V křesťanům srozumitelnější terminologii „z ráje srdce“ či „hlubiny bezpečnosti“.

Jsem si jist, že nadějný vědec během sedmi let ve svých názorech vyzrál. Doporučuji proto naši bratrské pražské obci, aby ho pozvala a s jeho názory seznámila čtenáře Unitářských listů.

Považujeme soubor esejů Metainformatika za inspirující příspěvek do nikdy nekončící diskuse o etice a hodnotách.

Boris Merhaut

ŽIVOT

je můj opravdový majetek.

Věčnost

tohoto okamžiku

tohoto prostoru

tohoto pocitu.

Mírný zvuk přichází

z těchto posvátných výšin,

lesů a jezer.

Hovoří

o svatém způsobu života

o cestě Pokoje a Míru a Světla.

Přináší volnost všem bytostem,

tak aby prozřely, že ŽIVOT JE VĚČNÝ.

Modlitba šamanky z kmene Hopiů

Přeložila Eliška Merhautová

Rev. Richard A. Kelleway:

Život je tanec

To, co je nejpodstatnější, je za hranicí schopnosti to vyjádřit. Slova jsou naším pokulhávajícím pokusem zastavit v strukturách to, co je součástí nekonečného toku bytí. Náboženství se snažila zmrazit zkušenost do tvarů a deformovala ji tak, až onu zkušenost ztratila. Básníci hledali metafory, aby velmi často to vyznělo pošetile nebo povrchně. Snažil jsem se v těchto úvahách vyjádřit co je snad nevyjádřitelné a nyní, na konci tohoto procesu, zakouším nevyhnutelný pocit neschopnosti tak učinit. Citlivost má malou cenu, když schopnost porozumění je malá; poctivost je pramálo platná, jestliže člověk při vyprávění stále koktá.

A ten, kdo se pokouší žít věrohodně (= v pravdě), musí se smířit s tím, že bude považován za hlupáka. Vskutku autentická osobnost je však mnohem víc než kousek šaška. V jeho lidství koexistují lidská důstojnost a rozpaky. Nutkání k (sebe) vyjádření vybuchuje do němých gest pantomimy.

A tak mnoho lidí, když jejich slova nemohou vyjádřit záměr, se uchyluje k hudbě. A když pohyb naplní uši a všechno obsáhne, tělo a vlastní já se začnou pohybovat ve shodě s konečným a rozhodujícími prarytmy, které naplní a oživí každý prvek bytí. Pozorovat mihotavý tanec slunečního světla na vlnách může nám v širším měřítku dešifrovat pulsaci vší energie. Biorytmy nerozlučně patří k okamžiku našeho zrození a ženou nás z temnot nejsoucna do projeveného života jsou tlukotem srdce, který odměřuje náš dech; a když konečně ochabnou, jsme vypuštěni zpět do temnot, kde se rozplýváme do širších rytmů vesmíru.

Vše na světě se ustavičně mění a život se nevyhnutelně sune do prázdnoty. Ti nejmoudřejší lidé se naučili na této cestě si hrát a tančit. Komiksová postavička Snoopy to vyjadřuje těmito slovy: „Žít je tančit, tančit je žít.“ Za hranicí a v jádru zvuku a horečnaté zuřivosti pracovního dne, v hrdinném přibližování se k Sobě a Samému, je příležitost objevovat plnost kosmu, a její formy jsou nám k dispozici, abychom je vytvářeli a vyjadřovali. Veškerý život je jediný a za veškerým projevem je jen klid a ticho.

New Bedford, Mass. 1967

Přeložila Eliška Merhautová

STŘÍPKY ZRCADLA PRAVDY

Ovoce dozrává sluncem, člověk láskou.

Je třeba, abychom pochopili, že naše myšlenky jsou stejně významné jako naše činy a že jediná myšlenka má sílu změnit svět.

Gerald G. Jampolsky

Duchovně procitnout znamená vědět, že jaro a slunce jsou stále v nás.

Gerald G. Jampolsky

Mnohé problémy se zdají být neřešitelnými, protože se soustředíme spíše na problém než na jeho řešení.

Gerald G. Jampolsky

Láska je přítomna vždy, když projevíme zájem.

Gerald G. Jampolsky

DESATERO POKOJE

Jen pro dnešek

se budu snažit prožít den, aniž bych chtěl vyřešit problémy svého života najednou.

Jen pro dnešek

budu co nejpečlivěji dbát na své vystupování, abych se choval důstojně, nebudu nikoho kritizovat a už vůbec se nebudu snažit nikoho korigovat nebo napravovat – jenom sám sebe.

Jen pro dnešek

budu šťasten v jistotě, že jsem stvořen pro štěstí... Nejenom na onom, ale také na tomto světě.

Jen pro dnešek

se přizpůsobím okolnostem, aniž bych vyžadoval, aby se okolnosti přizpůsobily mým přáním.

Jen pro dnešek

věnuji deset minut svého času dobré četbě. Dobrá četba je pro život duše stejně nutná, jako je výživa nutná pro život těla.

Jen pro dnešek

vykonám dobrý skutek a nebudu o tom nikomu vyprávět.

Jen pro dnešek

vykonám něco, do čeho se mi vůbec nechce. A kdybych se snad cítil uražen, dám si pozor, aby to nikdo nezpozoroval.

Jen pro dnešek

si připravím přesný program. Možná jej přesně nedodržím, ale určím si jej. A budu se chránit před dvěma zly: před chvatem a nerozhodností.

Jen pro dnešek

budu pevně věřit, že dobrotivá Boží prozřetelnost se o mne stará, jako by mimo mne nebylo nikoho na světě. Budu tomu věřit, i kdyby okolnosti nasvědčovaly opaku.

Jen pro dnešek

nebudu mít strach. Obzvláště nebudu mít strach se radovat ze všeho, co je krásné a věřit v dobrotu.

Je mi dáno po dobu dvanácti hodin vykonávat dobro, kdybych si měl myslet, že to mám konat po celý život, vzalo by mi to patrně odvahu.